

PROGRAMLI TEFTİŞLERE İLİŞKİN BİLGİLER

Programlı teftişler, “risk esaslı”, “işkolu/sektör esaslı” veya “alan esaslı” olarak planlanmakta, teftişlerde “en kötü işletmeler, çalışma şartları ve sektörler” üzerinde odaklanılmakta, teftiş sırasında ise işyerlerindeki öncelikli riskler ve öncelikli hedef gruplar üzerinde durulmaktadır.

Programlanmış teftişler belirli bir ön hazırlık, planlama, izleme ve değerlendirme içerisinde yürürlüğe konularak denetimlerin kapsamı ve hedefleri doğrultusunda sosyal tarafların sürece dâhil edilmesi, eğitim, bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmesi nedeniyle önleme amacına hizmet eden teftiş faaliyetleri niteliğindedir.

Temel yaklaşım; ahenk içerisinde düzenlenmiş, güvenlik kültürü üzerine oturtulmuş bir çalışma hayatının ekonomik ve sosyal yaşama katkı sağlayacağından hareketle, sosyal tarafların bilinçlendirilmesi ve çalışma hayatının sorunları üzerine farkındalık arttıracak faaliyetlere ağırlık verilmesidir. Söz konusu temel yaklaşım ve öncelikler çerçevesinde rehberlik ve yol göstericiliği esas alan önleyici nitelikteki riskli alan ve sektörlerle yönelik programlandırılmış teftişler belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmak için en önemli araç olarak kullanılmaktadır.

Ancak, Covid-19 salgını nedeniyle 2020 yılında kısa çalışma ödeneğine yönelik uygunluk tespiti incelemelerine ağırlık verilmiş, ayrıca bu süreçte, kısa çalışma uygulaması ile ilgili gelen ihbar ve şikâyetlere de öncelik verilmiştir. Bu kapsamda, 2020 yılı içerisinde tamamlanan programlı teftişlere ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

A-) İŞİN YÜRÜTÜMÜ YÖNÜNDEN

2020 yılında Başkanlığımızca, kısa çalışma ödeneğine yönelik uygunluk tespiti incelemelerine ağırlık verilmiş, ayrıca bu süreçte, kısa çalışma uygulaması ile ilgili gelen ihbar ve şikâyetlere de öncelik verilmiş olup yeni bir programlı teftiş gerçekleştirilmemiştir. Bununla birlikte, 2018 yılında başlayıp 2020 yılı içerisinde tamamlanan işin yürütümü yönünden programlı teftişlere ilişkin özet bilgiler aşağıda ayrıntılı olarak sunulmuştur.

2) Özel İstihdam Bürolarının Programlı Teftişi:

Özel İstihdam Bürolarının Programlı Teftişi öncelikli olarak Ankara, İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde yürütülmüş olup, bununla birlikte bu iller dışından faaliyet gösteren mesleki geçici iş ilişkisi kurma yetkisi olan özel istihdam büroları da programlı teftiş kapsamına alınmıştır.

Belirlenen Teftiş Konuları:

Programlı teftişin konuları, 4904 sayılı Kanununun 17, 18 ve 19’uncu maddeleri ile 4857 sayılı İş Kanunu’nun 7’inci maddesi, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında olup aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

A) Özel İstihdam Bürolarında;

- a. Özel istihdam bürosu açmaya yetkili kişilerin özelliklerinin mevzuata uygunluğu,
- b. Özel istihdam bürolarında çalıştırılacak nitelikli personelin ilgili Yönetmelikte belirtilen koşulları taşıması,
- c. Temsile yetkili kişilerin, bulunması gerekli koşulları taşıması,
- d. Şirketlerin kuruluş sözleşmelerindeki değişikliklerin Kuruma bildirilmesi, gerçek kişilerin esnaf odasına kayıtlı olması,
- e. İş arayanlardan ücret alınmaması,
- f. İzin belgesinin büroda asılı olması,
- g. Yabancı ülkelerde yapılan işe yerleştirmelerin Kuruma onaylatılması,
- h. İstatistiki verilerin gerçeğe uygun düzenlenmesi,
- i. İş ve işçi bulma aracılık, işgücü piyasası ile istihdam ve insan kaynaklarına yönelik hizmetleri yürütme ve mesleki eğitim düzenleme dışında başka faaliyetlerde bulunulmaması,
- j. Kurulmuşta gerekli teminatın verilmesi,
- k. İş arayanlardan aracılık faaliyeti kapsamında ve aracılık faaliyetine yönelik olarak düzenleyecekleri eğitimlerden menfaat temin edilmemesi ve hizmet bedeli alınmaması,
- l. Geçici iş ilişkisi kurup kurmadığı,
- m. Hukuka ve yasalara aykırı yazılı ve sözlü anlaşmaların yapılmaması.

B) Mesleki Geçici İş İlişkisi Kurma İzni Alan Özel İstihdam Bürolarında;

- a. Geçici iş ilişkisinin geçici işçi sağlama sözleşmesi ile kurulup kurulmadığı,
- b. Geçici iş ilişkisinin mevzuatta sayılan haller ve süreler kapsamında kurulup kurulmadığı,
- c. Kurumdan izin almadan yurtdışına işçi gönderip göndermediği,
- d. Geçici iş ilişkisinde işveren olma sıfatıyla yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği,
- e. Geçici işçi ile sözleşme yapılıp yapılmadığı.
- f. Çalışma izni bulunmayan yabancı uyruklu kişilere yönelik aracılık faaliyeti kapsamında danışmanlık ve işe yönlendire hizmeti yapılıp yapılmadığı,
- g. Geçici iş ilişkisi ile çalıştırılacak işçilerden aracılık faaliyeti kapsamında ve aracılık faaliyetine yönelik olarak düzenleyecekleri eğitimlerden menfaat temin edilip edilmediği ve hizmet bedeli alınıp alınmadığı.

C) Geçici İş İlişkisi Kurulan İşyerinde ve Çalıştırılan Geçici İşçi ile ilgili olarak;

- a. Geçici işçi çalıştırma koşullarını taşıyıp taşımadığı,
- b. Geçici işçi ile aynı işi yapan daimi işçi arasında eşit işlem yapılıp yapılmadığı,
- c. Özel istihdam bürosunun geçici işçilerin ücretinin ödendiğini gösteren belgeleri aylık olarak geçici işçi çalıştıran işverene ibraz edip etmediği.

Programlı teftiş sonucunda:

- Bu programlı teftiş kapsamında; **4** özel istihdam bürosu denetlenmiştir. Denetlenen özel istihdam bürosu ve şube sayısı ise toplam **4**'dür.
- Teftişi yapılan işyerlerinde **8** erkek, **9** kadın işçi olmak üzere toplam **17** işçiye ulaşılmıştır.
- Yapılan teftişler sonucunda işverenlerin tüm noksan hususları gidermesi nedeniyle, herhangi bir idari para cezası uygulanması istenilmemiştir.

B- İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNÜNDEN

2020 yılında aşağıda yer alan programlı teftişlere başlanılmasına rağmen Covid-19 salgını nedeniyle müfettişler kısa çalışma uygunluk tespiti ile Covid-19 incelemelerinde görevlendirilmiştir. Bu çerçevede 2020 yılı içerisinde gerçekleştirilen programlı teftişlere ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır

1) Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Metal sektöründe 6331 Sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikler (mesleki eğitim hariç) ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2020 yılında **620** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde; **3.622** kadın, **23.718** erkek ve **12** genç çalışan olmak üzere toplam **27.352** çalışana ulaşılmıştır.
- **101** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **1.271.417 TL**'dir.

2) Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Kauçuk ve plastik ürünlerin üretildiği işyerlerinde 6331 Sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikler (mesleki eğitim hariç) ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2020 yılında **378** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **4.340** kadın, **16.690** erkek ve **7** genç çalışan olmak üzere toplam **21.037** çalışana ulaşılmıştır.
- **78** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **1.129.567 TL**'dir.

3) Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Tekstil sektöründe 6331 Sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikler (mesleki eğitim hariç) ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2020 yılında **763** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **31.804** kadın, **36.158** erkek ve **16** genç çalışan olmak üzere toplam **67.978** çalışana ulaşılmıştır.
- **176** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **2.622.018 TL**'dir.

4) Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında olan işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında olan işyerlerinde 6331 Sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikler (mesleki eğitim hariç) ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2020 yılında **88** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **726** kadın, **9.055** erkek olmak üzere toplam **9.781** çalışana ulaşılmıştır.
- **30** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **1.523.987 TL**'dir.

5) Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri, Sağlık Raporları ve İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2020 yılında **2** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **22** kadın, **961** erkek olmak üzere toplam **983** çalışana ulaşılmıştır.
- **1** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **291.356 TL**'dir.
- Bu teftişlerde **33** adet mevzuata aykırı husus tespit edilmiş ve bu hususlardan ötürü idari para cezası uygulanmıştır.